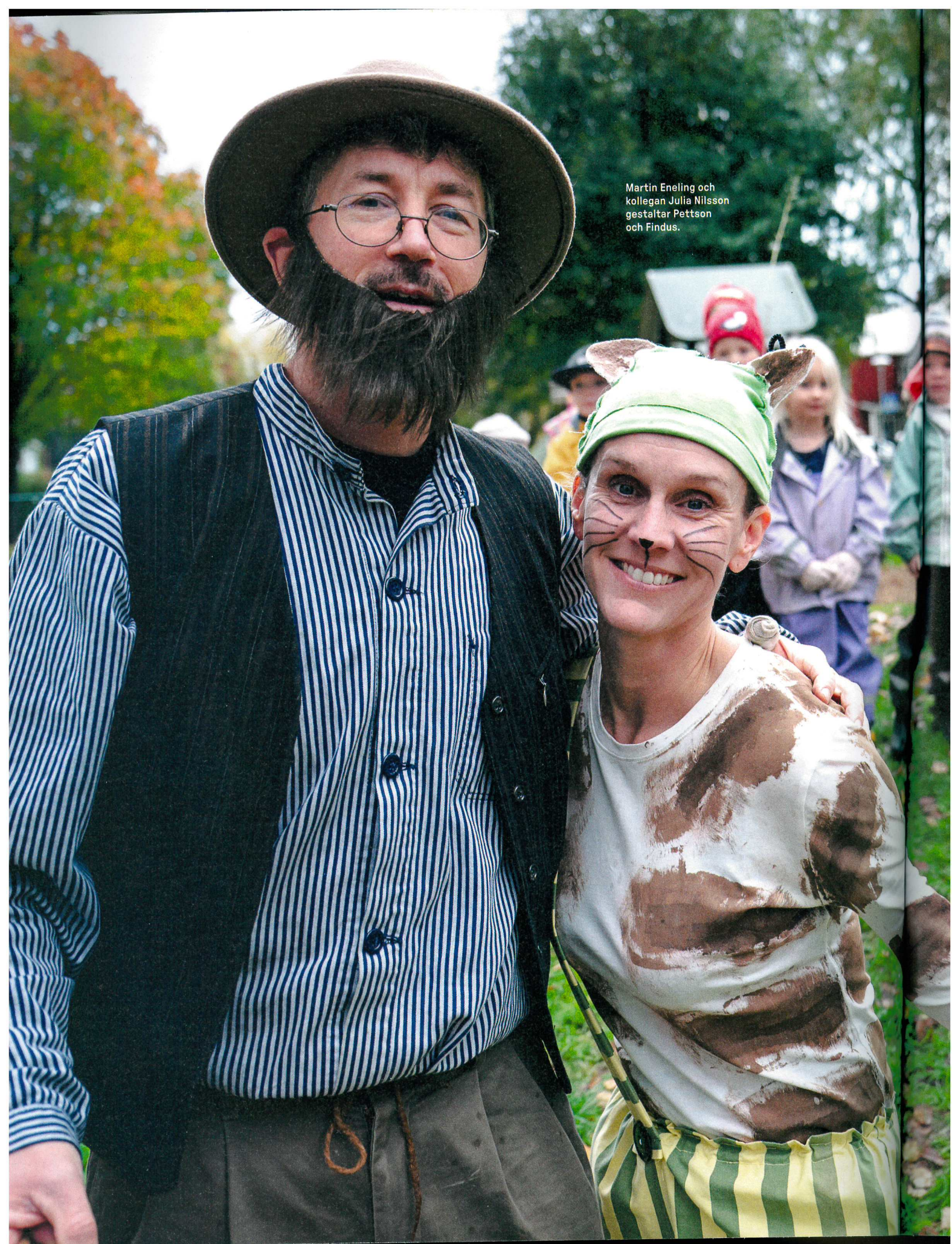

Martin Eneling och
kollegan Julia Nilsson
gestaltar Pettson
och Findus.

Leken blev ett lyft!

Årets Ulla-Britta Bruun-stipendium går till förskolläraren Martin Eneling. Med leken och gestaltningens hjälp vändes situationen på *Björkbackens förskola i Sunne*.

Text: Martin Röshammar

Foto: Fredrik Karlsson

Findus väddar om lek med stöd av Seth och Heimer.

"Det absolut snabbaste sättet att knyta en relation med ett barn är att leka."

P

Pettson är arg. Han är tjurig, less på hösten, på att allt är grått och tråkigt, less på allting faktiskt. Han vill inte göra någonting, inte höra någonting. Minst av allt vill han höra när Findus far fram som en virvelvind. Pettson är inte heller sugen på att leka med Findus. Inte alls. Han vill ju bara sura och tycka synd om sig själv. I fred.

Katten Findus blir orolig. Vad är det med gubben? Varför vill han inte leka? Har Findus gjort något fel?

Den här Pettson talar smäländska och Findus bär vita Converse. Den här Pettson håller till i en rödmålad lekstuga på en förskolegård i Sunne. Han sitter på en bänk och runt honom står barnen och

personalen på Björkbackens förskola. De är bekymrade. Även de undrar vad det är med gubben.

"Det måste grävas potatis och jag vill inte gräva potatis och så måste jag hugga ved och så vill jag inte hugga ved", säger Pettson och Findus blir glad: "Då kan vi leka hela dagen!" Men gubben vill inte. Han vill verkligen inte. "Men du kan ju leka med oss", ropar ett barn.

EN LÅNG STUND av övertalning och rent tjat från Findus följer, men det kommer också massor med förslag från barnen. Några tycker att han ska få vara i fred, någon annan vill att han ska få kaffe, någon ►

Pettson hjälper barnen,
bland annat Dominic,
att göra ett fiskespö.

LÄS MER!

Fler tips finns
på vår sajt
vilarare.se/forskolan

"Var inte så arg."
Seth och Minou
försöker hjälpa
Pettson att
må bättre.

menar att han väl kan gå in i stugan och vila. Ett barn varnar Findus, säger att han inte ska göra så: "Pettson blir så arg då."

Findus bestämmer sig för att fiska, många av barnen är med och den tjurige vid stugan blickar upp mot kullen där katten och barnen befinner sig.

"Jag tror att Pettson inser att det är mycket roligare att vara med och fiska än att sitta där", säger en pedagog. "Nu ja, nu kommer Pettson." Till slut mjuknar Pettson, om än ytterst motvilligt. "Jag bara kikar lite." Han bryter en trädgren och täljer snabbt ett fiskespö åt sin rastlösa morrhårsprydda kamrat som ändå redan har fångat jättestrimmig silltuta, Glada laxen och gädda.

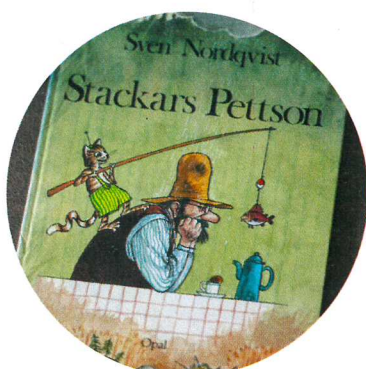
Och jo, han kan väl vara med och leka. "Kom alla mina hönor, får du ropa då, Pettson." Men springa, det tänker han inte göra. Ändå gör han det en stund senare: "Det känns bättre i benen nu." Barnen springer, lever sig in i att undvika räven och skratrar högt när Pettson plötsligt får fart och dundrar fram över gården.

"Man får tillgång till alla sina förmågor i leken"

NÄR GESTALTNINGEN Är över, när Pettson och Findus har lämnat förskolegården och när de båda har sminkat av sig och bytt om hemma hos kattens föräldrar, då har de gått ur sina karaktärer och kastat sina lånade dialekter och falsetter (Findus).

Martin Eneling är förskolläraren som i år får Ulla-Britta Bruun-stipendiet för sina tankar om gestaltande lekpedagogik som utvecklingsprocess. Hans kollega Julia Nilsson har just nu ett uppdrag där hon ska stärka lekens ställning på förskolorna i Sunne kommun.

Förskolan arbetar för tillfället med Sven Nordqvists bok "Stackars Pettson" och det är utifrån den som förmiddagens gestaltning har gjorts.

Dagens gestaltning
baseras på en bok.

Findus lyser av lycka när han inser att barnen nog kan hjälpa till med att få Pettson lite gladare.

Julia och Martin pratar om hur gestaltningen blev, om att barnen allt eftersom gav Pettson en massa tips om hur han skulle göra för att må bra. Andas, till exempel.

– De visade det också, säger Martin Eneling och andas kraftigt innan han fortsätter:

– Då kan man fånga upp det men samtidigt utmana: "Det känns bra, men jag känner mig fortfarande inte riktigt glad. Jag vill

fortsätta gräva i det här", förklarar Martin när han beskriver Pettsons känsloläge.

NÄR JULIA NILSSONS pappa bjuder på kaffe i det inglasade uterummet ökar regnets kraft utanför. Julia förklarar, med ett leende, att det hyfsat försiktiga regnet ute på förskolegården nyss ändå var en signal om att det nu nog var dags att runda av. ➤

GESTALTANDE LEKPEDAGOGIK – steg för steg

OM NI VILL BÖRJA STORT:

- 1** Hitta en berättelse eller en karaktär i en berättelse som ni tycker om.
- 2** Dilemman, utsatthet och svårigheter engagerar barnen. Ensamhet, längtan, att bli borttappad eller att inte klara av saker ligger nära barns känslor.
- 3** Börja med att föra in fantasielement i vardagen, vardagsmagin. Plötsligt har man kanske fått ett brev från karaktären, eller hittar ett omisskännligt klädesplagg på gården.
- 4** Diskutera i arbetsgruppen vem som kan tänka sig att göra en viss karaktär.
- 5** Alla i arbetslaget är lika viktiga. Genom att stötta, skapa, sjunga, lyssna och dokumentera bidrar ni till leken.

OM DU VILL PROVA PÅ:

- 1** Börja i det lilla, det kan vara i en lek, det måste inte vara ett helt tema.
- 2** Testa med några utklädningsplagg som ger en tydlig leksignal som visar att nu är det något nytt på gång.
- 3** Lek med rösten, prova en dialekt eller ett annat tonläge.
- 4** Lita på att barn kan leka, på att de kommer att ta ansvar.
- 5** Våga leka utan annat mål än att skapa glädje och engagemang. Har ni roligt – då har du lyckats. Är barnen intresserade – då har du också lyckats. Alla andra mål kommer du att upptäcka längs vägen.

Martin Eneling är
förskolläraren som
en gång i tiden
hade alla rätt på
högskoleprovet.

Årets UBB-stipendiat: Martin Eneling

Ålder: 51 år.

Bor: i Västra Ämtervik
utanför Sunne.

Har: Fått Ulla-Britta Bruun-
stipendiet på 30 000 kronor
för sina tankar om lekpeda-
gogik. Syftet är

att sprida arbetssättet
genom att skriva en bok.

Gör: Arbetar som förskol-
lärare på Björkbackens
förskola i Sunne.

Är: En av de få som har fått
alla rätt på högskoleprovet.

Gillar: Att i sina karaktärer
anamma olika dialekter.
Som Pettson är det
småländska som gäller.
Som korvgubbe pratar han
göteborgska och som
Sopan stockholmska.

Hennes Findusdräkt tål nämligen inte regn eftersom den är målad.

– Då hade ränderna dragits ur så här.

Julia visar med händerna och lägger till att det passar bra in i historien. Böckernas Findus vill ju verkligen inte bli blöt och ja, då är det dags att gå. I nästa andetag understryker hon att barnen känner igen både henne och Martin. De vet mycket väl, och det är meningen.

– När man leker med karaktärer är det väldigt viktigt med ögonen, blicken. Annars kan det bli läskigt. Men de vet att vi leker och när man klär ut sig i leken då är det ju för att känna sig som en annan. Det är det vi gör och det känner de igen, säger Julia Nilsson.

De poängterar att de inte kan göra det de gör utan arbetskamraterna. Pettson och Findus är det hon och Martin som gestaltar men andra gånger är det kollegorna som gestaltar till exempel mucklan Charlie.

– Det är de som ska leda barngruppen framåt. När vi gestaltar Pettson och Findus har vi ett mål med vad vi ska göra och vi kan inte gå ur karaktär, det är kollegorna som måste komma med de rätta frågorna. Det är en balans mellan vilka mål vi ser och vad barnens initiativ leder till. En öppenhet för det oväntade, konstaterar Julia Nilsson.

– De ska också göra rösten hörd för de barn som kanske inte pratar direkt med Pettson eller Findus. Då sitter en kollega och pratar med barnet om det som händer.

**"Vi kollegor stärker
varandra mycket mer nu."**

De dialogerna missar man som karaktär. Det är otroligt intensivt, säger Martin Eneling.

I SIN ANSÖKAN till Ulla-Britta Bruuns stipendium skrev Martin Eneling om syftet med lekpedagogiken. Det handlar om att skapa delaktighet, utveckling, lärande och glädje för både barn och personal. Han poängterar att syftet har varit att utveckla hela arbetsplatsen och att Björkbacken för några år sedan var i ett läge då en förändring var nödvändig. Personalomsättningen var hög och vikarier var inte särskilt sugna på att komma dit. I barngruppen fanns det hierarkier som begränsade lärande, inflytande och delaktighet.

Med hjälp av lekpedagogiken ges det utrymme för många olika sätt att vara pedagog på, den har också blivit ett sätt för personalen att lyfta varandras styrkor, samtidigt som de blir utmanade när det kommer till områden de måste utveckla.

JULIA NILSSON PÅPEKAR att de förstås följer läroplanen men också att de följer den lokala arbetsplanen som har olika fokusområden. Dessa, som till exempel naturvetenskap och diskrimineringsgrunderna, vävs in i lekpedagogikens teman. Det absolut snabaste sättet att knyta en relation med ett barn är att leka. Med hjälp av leken blir det ett brett lärande och i leken är allt möjligt.

– Man får tillgång till alla sina förmågor i leken och är ändå säker. Vi alla vet att det är på låtsas. Jag hade ju aldrig kunnat bli arg på riktigt på det sättet i barngrupp. Men så här kan man leka det och barnen blir inte rädda för de vet att det är lek men de kan ändå visa hur de tycker att det ska hanteras, säger Martin Eneling.

Men har verkligen förskolans kvalitet höjts med hjälp av lekpedagogiken?

Ja, det menar Martin Eneling. Han tycker att han och kollegorna har lyckats bygga en helt annan förståelse för vad de gör när de gör ett bra jobb.

– Vi stärker varandra mycket mer nu. Det har även öppnat för fler att ha idéer. Lekförhållningssättet sprider sig till oss också. Det gäller även utvecklingsarbetet, och det stärker arbetslaget när man ser att man får ja på sina idéer. ☺

SVERIGES LÄRARE

Sista
ansökningsdag
för nästa
stipendium

**1 februari
2024**

Sök stipendium!

Ulla-Britta Bruun-stipendiet är på upp till 30 000 kronor. Ansökan gör du i ett webbformulär direkt hos minnesfonden: [Ullabrittabruun.se](https://ullabrittabruun.se)

En ansökan om medel ur minnesfonden ska kunna resultera i en bok som presenterar ett projekt som utvecklats och genomförts inom förskolans verksamhet.

Ansökan behöver innehålla:

- ▶ Namn, titel och kontaktinfo för de sökande, adress och telefonnummer till förskola, projekttitel.
- ▶ Information om att den sökande är legitimerad förskollärare.
- ▶ Beskrivning av bakgrunden till projektet, hur arbetet växte fram och vilket syftet var.
- ▶ Beskrivning av hur arbetet har genomförts i förskolan.
- ▶ Beskrivning av hur man arbetat vidare – exempelvis om arbetet spridits inom stadsdelar eller kommuner.
- ▶ Kortare beskrivning av hur ett bokupplägg skulle kunna se ut (den slutliga boken blir ett samarbete mellan stipendiaten och bokförlaget Lärarförlaget).

Ulla-Britta Bruuns Minnesfond: Fonden inrättades för att hedra Ulla-Britta Bruun (1924–1985), som bland annat var landets första pedagogkonsult. Ulla-Britta Bruun var redaktör för Förskolan i början av 1960-talet, och fram till sin bortgång var hon recensitionsredaktör för tidningen. Hon efterlämnade böcker, föreläsningsmanus och anteckningar som för sin tid var banbrytande. Tidningen Förskolan och Sveriges Lärare är ansvariga för administrationen av fonden.

Sveriges Lärare **Förskolan**

ULLA-BRITTA BRUUNS
★ MINNESFOND ★